

УДК 82-28 (043.2)

Висоцька Я., Філіпова Ю.

Національний авіаційний університет, Київ

СТАТТІ ІВАНА ФРАНКА ПРО УКРАЇНСЬКУ ГРОМАДУ ЯК ВИЯВ ЙОГО ДЕРЖАВОТВОРЧИХ ПОЗИЦІЙ

Публіцистика Івана Франка – яскраве свідчення багатогранності його дарування, різносторонності інтересів майстра. Особливу і майже недосліджену як у плані політичних поглядів, так і в літературно-мистецькому аспекті частину спадщини Франка становить його статті про формування і розвиток громад у системі місцевого управління.

Особливий інтерес становлять статті «Що таке громада і чим вона повинна бути» та «Чого хоче Галицька робітничка громада?», «Між своїми». Патетика цих творів вражає. Автор нагадує, що з громад складаються повіти, з повітів – край, з країв – держава, а отже, образно кажучи. «Держава є цілий чоловік», а громади, то ті «Сімейні комірки, з котрих складається ціле тіло і кожна его частина».

Однією із основних політичних ідей Івана Франка є ідея становлення дієвої системи місцевого керування, основою якого мала стати громада, що могла б вирішувати проблеми певної області і відображала інтереси населення. При цьому автор наголошує на необхідності зближення «інтелігентної громади» та громади загалом. Звертаючись до досвіду інших держав, зазначав, що необхідно «збирати до купи людей однакої думки, в'язатися у громади, спілки й товариства, раз, для того, щоби собі взаємно помагати у проясненні своїх думок, а по-друге, й для того, щоби єднати свої сили для переведення в життя своїх жадань». На думку автора «з містами трохи легше діло вже хоч би для того, що міста, немов та губка, втягають в себе трохи не всю інтелігенцію краю». Однак сільська громада «бідна, темна і сама в собі розлазиться», а отже і порядку державного на ній збудувати не можна. Крім того, їй не вистачає елементарної економічної грамотності, щоб обстоювати свої інтереси. Ці слова здаються актуальними не лише для того часу.

Іван Франко постійно підкреслював, що жага до об'єднання – природна потреба людини, бо «чоловік – громадський звір, він живе на світі не сам, а в родині, в громаді; для родини, для громади він мусить віддавати частину своєї свободи і свого особистого права». Він розумів, що громади стимулюють суспільну активність та зацікавленість молоді, виховують лідерів, сприяють створенню і збереженню демократичних вимог і надбань.

У сфері культурного розвитку особистості Іван Франко виступав за вільне та обов'язкове навчання громадян, бо лише освічене суспільство зможе керувати державою, і не допустить, щоб ним керували бездумно чи заради власного зиску. Справжнім вирішенням цієї проблеми є створення просвітницьких товариств, щоб «ширити свої думки межі людом по селах і містах, усно, газетами та книжечками».

Іван Франко наголошує, що для розвитку держави досить важливим є рівень політичної освіченості суспільства.

Науковий керівник: Прима В.П., викладач